MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

A vizsga típusa:

magyar nyelv: írásbeli
magyar irodalom: szóbeli

Az értékelés módja:

Az alapvető anyanyelvi készségek: beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása, olvasás, az olvasott szöveg megértése, írás, fogalmazás, helyesírás — a korosztálynak megfelelő alkalmazása alapkövetelmény. A tantárgyi ismeretek 33 %-os elsajátítása esetén elégséges (2) érdemjegy, 51 %-os elsajátítása esetén közepes (3) érdemjegy, 75 %-os elsajátítása esetén jó (4) érdemjegy, 91 %-os elsajátítása esetén jeles (5) érdemjegy kerül beírásra.

Magyar nyelv

5. évfolyam

Félév	Témakör	Tananyag	Kulcsfogalmak
2.	**Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása, olvasás.**	Különféle szövegek néma és a szöveg üzenetének megfelelő hangos olvasása.	
	Kommunikáció. A szavak szerkezete.	Mindennapi kommunikációs szituációk: kapcsolatfelvétel, bemutatkozás, kérdés, kérés, beszélgetés. A szavak szerkezete: szótő, toldalékok, összetett szavak tagjai.	Beszédhelyzet, arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső, zenei eszközök (dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet). Szótő, toldalék, képző, jel, rag.

2.	A szavak jelentése.	Hangalak és jelentés kapcsolata a szavakban. Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások. A leggyakoribb mindennapi metaforák.	Egyjelentésű szó, többjelentésű szó, rokon- és ellentétes jelentés; hangutánzó szó, hangulatfestő szó, állandósult szókapcsolat, közmondás, szólás; beszélt nyelvi metafora
1.	A nyelv szerkezete	A magyar hangok rendszere és főbb képzési jellemzőik: — magánhangzók, mássalhangzók; — magánhangzók: magas, mély; rövid, hosszú; — mássalhangzók: zöngés, zöngétlen; rövid, hosszú. A hangok kapcsolódási szabályszerűségei: hangrend, illeszkedés, teljes és részleges hasonulás, kiesés, összeolvadás, rövidülés.	Magas, mély magánhangzó, zöngés, zöngétlen mássalhangzó, hangrend, illeszkedés, teljes hasonulás, részleges hasonulás, kiesés, összeolvadás, r ö v i d ü l é s .
2.	Helyesírás.	A megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása. Törekvés az írásbeli alkotásokban az igényes helyesírásra.	
2.	Helyesírási alapelvek.	Az alapvető helyesírási elvek (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) ismerete, eseteik felismerése és tudatos alkalmazása.	Ábécé, helyesírási alapelvek (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve), elválasztás.

Magyar irodalom

5. évfolyam

Félév	Témakör	Tananyag	Kulcsfogalmak
1.	**Mesék bűvöletében**	Nép- és műmesék: magyar és más népek meséi. Verses és prózai formájú mesék. Állatmesék verses és prózai formában.	Népmese, tündérmese, csalimese, állatmese (fabula), meseregény, mesealak, meseformula, meseszám; vers, ritmus, próza.
1.	**Petőfi Sándor:** ***János vitéz***	Petőfi Sándor: a János vitéz cselekménye, szerkezete. A mű mesei elemei (cselekmény, hősök) — népies elbeszélő költemény/verses mese. Kukorica Jancsi útja, tettei, választásai (értelmezés, jellemzés). A megjelenítés eszközei.	Epika, elbeszélő költemény; hasonlat, megszemélyesítés, metafora, ellentét, párhuzam; ütemhangsúlyos verselés, verssor, ütem, felező 12-es sorfajta, páros rím.
1.	**Szövegalkotás. Memoriterek előadása.**	Önálló szövegalkotási feladatok megoldása (különféle közlésformák; nézőpontváltás stb.). Irodalmi művekhez kapcsolódó szövegalkotási feladatok készítése, különféle műfajokban. Memoriterek előadása (szövegrészletek a műből).	Elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, érvelő szöveg
2.	**Táj, szülőföld.**	Petőfi Sándor: Az Alföld (és más műve, pl. Úti levelek). Epikai művek (részletek) és lírai alkotások magyar tájakról, városokról.	Tájleíró költemény, úti levél, útleírás, téma, motívum.
2.	**Memoriterek előadása.**	Memoriterek előadása (szövegrészletek a megadott műből).	

2.	Család, gyerekek és szülők; barátság, emberi kapcsolatok.	Családi, baráti kapcsolatok sokfélesége az irodalmi művekben, a mitológiai és bibliai történetektől (pl. Daidalosz és Ikarosz; Arany János: *Családi kör*— versértelmezés.	életkép
2.	Molnár Ferenc: *A Pál utcai fiúk*— házi olvasmány	Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk sok szempontú megközelítés. Tér- és időviszonyok (cselekményidő/külső, történelmi idő), cselekmény, szerkezet, szereplők/jellemek, kapcsolatok, konfliktusok. Elbeszélői nézőpont. A mű fontos témái (pl. barátság, közösség, önfeláldozás, gyerekek-felnőttek, hűség-árulás).	Ifjúsági regény, cselekmény, tér- és időviszonyok, szerkezet, konfliktus, elbeszélői nézőpont.

Magyar nyelv

6. évfolyam

Félév	Témakör	Tananyag	Kulcsfogalmak
1.	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása, olvasás.	Különféle szövegek néma és a szöveg üzenetének megfelelő hangos olvasása.	
1.	Alapszófajok, ige, igekötő.	Az alapszófajok típusai, szerkezetük, szerepük a szövegalkotásban. Az ige szerkezete, az igekötők szerepe az ige folyamatosságának, irányultságának kifejezésében.	Alapszófajok (ige, igekötő).

1.	Olvasás, szövegértés.	Olvasási, szövegértési stratégiák alkalmazása. A szöveg információinak és gondolatainak az életkor szerint elvárható értelmezése és értékelése.	
1.	A főnév.	A főnevek kategóriái, a tulajdonnevek néhány tipikus fajtája, helyesírása, szerkezete.	Alapszófajok, főnév, a tulajdonnevek típusai: (pl. személynév, intézménynév, földrajzi név stb.)
2.	Írás, fogalmazás.	Megfelelő, kialakult egyéni írástechnika alkalmazása. Személyes élmények megfogalmazása különböző szövegtípusokban: jellemzés, napló, hagyományos levél, e-mail, SMS.	
1.	Melléknév, számnév, névmás.	A névszók többi típusa: melléknév, számnév, névmás, ill. ezek fajtái, helyesírásuk, szerkezetük, mondatbeli szerepük. A névmások szövegszervező szerepének megfigyelése, alkalmazása a szövegalkotásban.	Melléknév, számnév, névmás, a számok írásmódjai, keltezés.
2.	Helyesírás.	A szófajokhoz kapcsolódó legalapvetőbb és leggyakoribb helyesírási szabályok alkalmazása. A helyzetnek megfelelő, pontos helyesírás iránti igény kialakítása, a helyesírást segítő segédeszközök (helyesírási szabályzat, szótár stb.) önálló használata.	
2.	Határozószók, igenevek. Viszonyszók és mondatszók.	Határozószók, igenevek, viszonyszók és mondatszók felismerése és szerepe a szövegben.	Határozószók, igenevek, viszonyszók és mondatszók.

Magyar irodalom

6. évfolyam

Félév	Témakör	Tananyag	Kulcsfogalmak
1.	Monda, rege	Magyar mondák, történeti mondák, helyi mondák feldolgozása, megértése. Arany János: Rege a csodaszarvasról — műértelmezés.	Monda, rege, eredetmonda
1.	Ballada	Egy népballada (Kőmíves Kelemenné) értelmezése. A műfaji sajátosságok megfigyelése, elemzése (szaggatottság, kihagyás, elhallgatás stb.), magatartásformák, erkölcsi értékek elemzése. Arany János: *A walesi bárdok* című balladájának értelmezése.	Időmértékes verselési rendszer, versláb, jambus, jambikus verselés, spondeus, félrím, belső rím, alliteráció, szórendcsere.
1.	Arany János: *Toldi*	A Toldi cselekménye, szerkezete. Toldi Miklós helyzete, tettei, magatartása, kapcsolatai, konfliktusai. Arany lélekábrázolása (családi kapcsolatok; bűn és megtisztulás). A megjelenítés eszközei, a poétikai eszközök elemzése (pl. hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzatok, pl. ellentét, párhuzam, túlzás, felsorolás, részletezés, szótőismétlés).	Előhang, mottó, expozíció, kaland, allegória, epizód.
1-2.	Memoriterek előadása.	A megadott Toldi-műrészlet kifejező előadása.	

2.	Próbatételek, kalandok, hősök.	A klasszikus és a kortárs ifjúsági irodalomból kis- és nagyepikai művek, műrészletek. Fazekas Mihály: *Lúdas Matyi* — műértelmezés, szerkezet.	Próbatétel, kaland (cselekményszervező), ismétlődő motívum, vándortéma.
2.	Gárdonyi Géza: *Egri csillagok*—házi olvasmány	Gárdonyi Géza: Egri csillagok. Tér- és időviszonyok, cselekmény, szerkezet; a szereplők csoportjai, kapcsolataik, konfliktusok. Elbeszélői nézőpont, jellemábrázolás, ábrázolásmód. Bornemissza Gergely életútja. A mű fontos témái és motívumai.	Történelmi regény, ifjúsági regény, kalandregény; téma, motívum.

Magyar nyelv

7. évfolyam

Félév	Témakör	Tananyag	Fogalmak
1.	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása, olvasás	A különféle mindennapi megnyilatkozások, valamint a tömegkommunikáció üzeneteinek dekódolása. A közéleti kommunikáció iskolai helyzetei és műfajai: megbeszélés, vita, felszólalás, hozzászólás, rövid alkalmi beszéd, köszöntés, kiselőadás. A szöveg érzelmi-gondolati tartalmát kifejező olvasás.	Vélemény, vita, érv; megbeszélés, hozzászólás, felszólalás, kiselőadás, köszöntő, ünnepi beszéd. Tömegkommunikáció, sajtó, rádió, televízió, internet. Sajtóműfaj (hír, tudósítás, interjú).
1.	A nyelv szerkezete és jelentése I.	A mondat nyelvi funkciója, felépítése, szerkezete, mondatfajták, ezek szövegszervező ereje.	Mondatfajta, kijelentő, kérdő, felszólító, felkiáltó, óhajtó mondat. Egyszerű és összetett mondat; tagolt és tagolatlan mondat; minimális és bővített mondat.
2.	A nyelv szerkezete és jelentése II.	Szószerkezetek típusai, fajtái: mellé-, alárendelés. Fő mondatrészek szerepe, funkciója és fajtái, mondatbeli viszonyaik. A tárgy.	Mondatrész, alany, állítmány, tárgy.
2.	Írás, fogalmazás	Néhány tömegkommunikációs műfajban való kreatív szövegalkotás (hír, interjú, riport, tudósítás). Különböző nézőpontú és műfajú szövegek alkotása: elbeszélés, jellemzés, vélemény.	Jegyzet, elbeszélés, jellemzés, vélemény, elektronikus szöveg, komment, blog.

2.	A nyelv szerkezete és jelentése III.	A határozó és fajtái. A szószerkezetek és a mondatok megalkotásában szerepet játszó viszonyszók és mondatszók.	Határozók: idő, hely, mód, társ, eszköz, állapot. Viszonyszó, névelő, kötőszó, névutó, partikula, segédige, igekötő. Mondatszó, indulatszó, módosítószó.
2.	Helyesírás	A tanult helyesírási szabályok tudatos alkalmazása, Az írásjelek, a szöveg központozásának legfontosabb szabályai.	Központozás, írásjel, helyesírási szabályzat, helyesírási szótár.
2.	A nyelv szerkezete és jelentése IV.	A jelző és fajtái.	Jelzők: minőség, birtokos, mennyiség.

Magyar irodalom

7. évfolyam

Félév	Témakör	Tananyag	Fogalmak
2.	Kisepikai alkotások	Az egyes kisepikai műfajok sajátosságai. (pl. kisregény, elbeszélés, novella, anekdota)	tér-, időviszonyok, előreutalás, késleltetés, nézőpont, szerkesztésmód, szereplők, hangnem, téma, motívumok
1.	Lírai műfajok	Alkotások műfaji szempontokból a magyar irodalom különféle korszakaiból pl. Janus Pannonius, Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály, Petőfi Sándor, Arany János műveiből és kortárs magyar lírai alkotásokból.	Óda, himnusz, elégia, dal, epigramma; verselési rendszer, időmértékes verselés, versláb, spondeus, trocheus, daktilus, hexameter, pentameter, disztichon; rím, rímelhelyezkedés; szókép, hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzat, ismétlés, párhuzam, ellentét, fokozás, szórendcsere.
1.	Memoriterek előadása.	A megadott művek kifejező előadása.	

2.	Nagyepikai alkotás — *Jókai: A kőszívű ember fiai* — a romantikus korstílus	Tér- és időviszonyok, cselekmény, szerkezet. Hősök, magatartásformák, erkölcsi választások — a szereplők jellemzése. A romantika megjelenési formái.	Romantikus regény; történelmi regény; romantikus hős, jellem, ábrázolásmód.
1.	Egy korstílus — a romantika	A korszak jellemző alapvetései, törekvései és irodalmi stílusjegyei	Műfaji fogalmak (pl. óda, epigramma, rapszódia); romantikus ellentétezés, romantikus képalkotás.
2.	Nagyepikai alkotás — regényelemzés: *Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője*	Tér- és időviszonyok, cselekmény, szerkezet, anekdotikusság. A szereplők jellemzése.	Nagyepika, szerkezet, időviszony, térviszony, cselekmény, fordulat, epizód, kitérő, késleltetés, előreutalás; anekdotikus; magatartásforma.

Magyar nyelv
8. évfolyam

Félév	Témakör	Tananyag	Fogalmak
1.	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása, olvasás	Érvelés, a kulturált vita ismérvei. Reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben. A szöveg érzelmi-gondolati tartalmát kifejező olvasás.	Vélemény, vita, érv; megbeszélés, hozzászólás, felszólalás.
1.	A nyelv szerkezete és jelentése I.	Az alárendelő mondat és fajtái.	Egyszerű és összetett mondat; tagolt és tagolatlan mondat. Alárendelő és mellérendelő mondat és azok fajtái.

1.	Olvasás, szövegértés	Az ismeretterjesztő szövegek sajátosságai, feldolgozása.	Adatkeresés, folyamatos szöveg, nem folyamatos szöveg, szövegfeldolgozás, ismeretterjesztő szöveg.
1.	A nyelv szerkezete és jelentése II.	A mellérendelő mondat és fajtái.	
2.	Írás, fogalmazás	Az írásban történő bemutatkozás szabályai (önéletrajz).	Jegyzet, elektronikus szöveg, blog; önéletrajz.
2.	A nyelv szerkezete és jelentése III.	A szóösszetételek típusai, jelentésük változása, helyesírási szabályai. A szóösszetétel, a szóképzés és a jelentés összefüggései. Ritkább szóalkotási módok (pl. mozaikszó).	Szóösszetétel (alárendelő, mellérendelő, ikerszó, jelentéssűrítő ö s s z e t é t e l), szóképzés, mozaikszó.
1-2.	Helyesírás	Az írásjelek, a szöveg központozásának legfontosabb szabályai. A párbeszéd és az idézetek (egyenes, szabad függő, függő) írásmódja. Összetett szavak helyesírásának megismerése, alkalmazása. A mozaikszók helyesírása.	Központozás, írásjel (vessző, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kettőspont, gondolatjel). Egyenes, szabad függő, függő idézet. Mellérendelő szóösszetétel (szóismétlés, valódi mellérendelés, ikerszó), alárendelő szóösszetétel; mozaikszó.

Magyar irodalom

8. évfolyam

Félév	Témakör	Tananyag	Fogalmak
1.	Kisepikai alkotások	Kisepikai alkotások - pl. novella, elbeszélés, kisregény, anekdota, karcolat; ballada; Karinthy Frigyes: *Tanár úr kérem* Móricz Zsigmond: Hét krajcár Örkény István: Egyperces novellák	Kisepika; anekdota, novella, egyperces novella, ballada; szerkezet, időrend, elbeszélői nézőpont, beszédhelyzet.
1.	Nagyepikai alkotás - regényelemzés	Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig Tér- és időviszonyok, cselekmény, szerkezet, elbeszélői nézőpont, hangnem, ábrázolásmód, a szereplők jellemzése.	Elbeszélői nézőpont, hangnem, ábrázolásmód.
1 -2.	Lírai és átmeneti műfajok, műtípusok	Ady Endre: A magyar Ugaron, Őrizem a szemed, Lédával a bálban József Attila: *Tiszta szívvel, Anyám, Születésnapomra* Radnóti Miklós: *Nem tudhatom,* Razglednicák	Óda, himnusz, elégia, dal, epigramma, ekloga; időmértékes verselés, rímelhelyezkedés, szóképek, alakzatok.
1-2.	Memoriterek előadása.	A megadott művek kifejező előadása.	
1.	Stílusirányzatok a 20. század elején (klasszikus modernség)	Az impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió stílus- és formajegyei. Jellemző művek, ábrázolásmódok.	Impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió, szinesztézia, allegória, szimbólum, összetett költői kép.
2.	Drámai műfajok - egy tragédia	Shakespeare: Rómeó és Júlia Tér- és időviszonyok, szereplők rendszere, alapszituáció, cselekmény, konfliktusok. Drámai szerkezet.	Dráma, tragédia, dialógus, konfliktus, alapszituáció, drámai nyelv, drámai jellem.